

Cossos normatius, la discriminació laboral i la situació de les dones.

En ple segle XXI, després de gairebé cent cinquanta anys dels inicis del sufragi feminista i dels moviments per aconseguir la igualtat envers els drets de les dones¹. Un temps en el qual l'accés a la informació està a l'abast de molts. On ja s'ha posat en qüestió el gènere, el patriarcat, els estereotips i cànons de bellesa; on s'està treballant per al canvi. És en aquests temps on encara apareixen notícies com la de *Kuwait airlines* amb l'empresa de reclutament de *Meccti*, en la qual el procés de selecció de personal aeri va ser denigrant per a les participants i en el qual van descartar a candidates amb arguments com ara “tenir cos de muntanya russa”, “tenir pigues en la cara”,

“estar una mica grassoneta”, o “portar ulleres i brackets”²; o com la d'Itziar Castro, l'actriu que exposa en una entrevista per a *la Sexta* “Dona havia de ser” la bretxa salarial que existeix al cinema entre homes i dones i la discriminació que pateix en la indústria pel seu físic³; o el cas de Sandra Requena, una jove espanyola que va denunciar a la cadena de roba *Massimo Dutti* pels canvis en el seu aspecte físic que li exigien des de l'empresa per a treballar com a dependent⁴.

És amb aquests exemples que vull focalitzar l'atenció en les dificultats davant

¹ Davis, A. [Angela], (1981). *Mujeres, raza y clase*. Edició 50 anys AKAL (2022).

² Requena Aguilar, A. [Ana], (2023, 1 de gener). *Una empresa que selecciona azafatas de vuelo exigió a las candidatas quedarse en ropa interior en un proceso de selección*. [eldiario.es.https://www.eldiario.es/sociedad/empresa-selecciona-azafatas-vuelo-exigio-candidatas-quedarse-ropa-interior-proceso-seleccion_1_9786342.html](https://www.eldiario.es/sociedad/empresa-selecciona-azafatas-vuelo-exigio-candidatas-quedarse-ropa-interior-proceso-seleccion_1_9786342.html)

³ (2018) “Así habló la actriz Itziar Castro sobre la 'gordofobia' en *El Intermedio*” *La Sexta*. “Mujer tenía que ser” Sandra Sabatés. https://www.lasexta.com/programas/el-intermedio/mujer-tenia-que-ser-sandra-sabates/asi-hablo-la-actriz-itziar-castro-sobre-la-gordofobia-en-el-intermedio-se-le-puso-una-etiqueta-a-algo-que-es-habitual-insultar_201808015b61f1ed0cf2fd7d9ddf09d4.html

⁴ Zafiroopoulos, M. [Mélina] (2018). *Una joven denuncia amenazas de despido por "su aspecto físico" en el trabajo*. <https://www.20minutos.es/noticia/3285587/0/una-joven-denuncia-las-exigencias-sobre-su-aspecto-fisico-en-el-trabajo/>

les quals ens trobem encara les dones en relació amb el nostre físic.

No cal aprofundir molt per comprovar que continuem pressionades per uns certs cànons de bellesa. Només cal veure les models que apareixen en les campanyes de publicitat, sent la talla comuna una 34 amb una altura mínima d'1,70 metres; o els cossos que apreciem en les dones que són la cara visible (d'una empresa, d'un partit polític, o en televisió, per exemple)

que segueixen sense incloure diferents aspectes físics.

Forma part de la història social que a les dones se'ns ha exigint complir unes expectatives físiques segons la tendència del moment. Antany les dones adinerades eren més lloades per un cos de talla gran, ja que demostraven que tenien riquesa i gaudien d'un aliment abundant. Temps després, el famós estereotip "90-60-90" declarava les mesures ideals per al cos de qualsevol dona. Malgrat els canvis que hi

ha hagut en els cànons de bellesa al llarg de la història, avui dia encara no apareixen dones amb cossos no normatius. Condiciona la talla, el color del cabell, o l'alçada d'una dona a fer un treball de, per exemple, dependenta o periodista?

Es continua prenent que les dones aspirin a tenir totes un mateix i únic tipus de cos, sigui com sigui el lloc al qual postulin. Cosa que als homes no se'ls imposa d'una forma tan arrelada i tan estricta. A més, en la mateixa vestimenta exigida a les dones en alguns llocs de treball és opressiva de tal manera que dona per fet, per exemple, que el cos per al qual es confecciona és prim. Sense deixar de costat també la sexualització de molts uniformes (com pot comprovar-se en les artistes), que perpetuen el concepte del cos de la dona com un objecte sexual. Es continuen impulsant situacions com; la “millora” de l'aparença física després d'un embaràs (potenciant recuperar un “ventre pla” i reduir el pes corporal); la recurrent

publicitat per a aconseguir “un cos d'estiu” o que es permetin entrevistes on per a treballar com a cambrera es requereixi “tenir escot”⁵.

Aquest tipus de falses creences té les seves repercussions evidents en les dones. Pot posar en risc la seva salut física en intentar sotmetre's a tractaments invasius per a intentar modificar la seva figura (tractant d'aprimar, per exemple). A més, posa en risc la salut mental amb coses com: trastorns de la conducta alimentària (a Espanya el percentatge de dones que pateixen TCA és major que el dels homes, sent de 6,4% de dones i de 0,3% dels homes entre 12 i 21 anys)⁶ o el trastorn dismòrfic corporal⁷, el qual un 2-3% de la població a Espanya el pateix. Tanmateix, aquesta discriminació i preocupació per l'aparença, genera estrès, ansietat i falta d'autoestima per no complir les “expectatives” socials.

També, pot fins i tot arribar a *degradar l'activitat específicament professional*. Això

⁵ Cinco días. EL PAÍS ECONOMÍA (2023) *Una joven, rechazada como camarera por tener “poco escote”*. ¿Es legal? https://cincodias.elpais.com/cincodias/2020/10/01/legal/1601529300_470005.html

⁶ Sociedad Española de Médicos Generales y Familia. (2018) *LOS TRASTORNOS DE LA CONDUCTA ALIMENTARIA SON LA TERCERA ENFERMEDAD CRÓNICA MÁS FRECUENTE ENTRE ADOLESCENTES*. <https://www.semg.es/index.php/noticias/item/326-noticia-20181130#:~:text=Aunque%20los%20trastornos%20de%20la,%2C3%25%20para%20los%20hombres>.

⁷ Revista de Psicopatología y Psicología Clínica. (2017) *El trastorno dismórfico corporal: Un problema infra-diagnosticado*. Giraldo-O'Meara, M. [Martha], Belloch, A. [Amparo]. <https://pdfs.semanticscholar.org/7d7f/71bda345c82536868e39484f25172cba22.pdf>

és, havent de complir amb les expectatives físiques que se li exigeix en el treball, és molt probable que se li dificulti la mateixa feina a fer. Per exemple; el tipus de calçat que s'exigeix en llocs d'atenció al públic acostuma a ser de taló (hostessa, dependenta, recepcionista d'hotel...) sent incòmode i perjudicial per a complir amb llargues jornades dempeus, caminant i atenent els clients i, totalment indiferent per a assegurar un bon servei.

D'altra banda, aquest tipus d'aspiracions poc realistes fan que les dones que no compleixin amb els cossos normatius del moment, tinguin menys oportunitats d'accés al món laboral i social. A més, quedaran encara més excloses dels cercles aquelles que no tinguin els recursos suficients per a poder "transformar-se" i intentar acostar-se al perfil popular (per exemple amb operacions estètiques). Això crea també que les persones amb menys seguretat i estabilitat en un treball, per por que l'acomiadin o el fet que les degradin a un lloc inferior, accepti aquest tipus d'exigències sobre el seu físic i pitjors condicions.

Podríem dir que arriba a derivar en una desigualtat ja no sols de gènere sinó també de classes. Això és perquè, reitero el comentari anterior, les dones que no tinguin els recursos suficients per a poder accedir a tractaments o facilitats per "transformar" el seu cos, no estan només subjectes a la discriminació pel seu físic quan no compleixin els estàndards sinó que a més, estan subjectes a la discriminació per la seva classe social, ja que ni tan sols poden acostar-se a tractar d'aconseguir-los.

S'ha convertit el cos en una espècie de "*capital eròtic*" (Moreno Pestaña, Bruquetas Callejo, 2016)⁸ que condiciona els llocs de treball i les persones que tenen accés a ells. Es justifiquen aquestes demandes físiques amb arguments com que atreuen més clients o milloren l'aparença de l'empresa, suposant que unes exigències així entren dins del coherent i "normal" i desvalorant les habilitats i el treball en si. Tot això, vist i establert des del punt de vista social masculí i dominant, com continua predicant el sistema patriarcal en el qual ens movem.

---

⁸ Moreno Pestaña, J.L [José Luis], Bruquetas Callejo, C. [Carlos]. (2016) Sobre el capital erótico como capital cultural. *Revista Internacional de Sociología*. vol. 74. 1-16. <https://revintsociologia.revistas.csic.es/index.php/revintsociologia/article/view/638/717>

Aquesta manca d'oportunitats i aquesta discriminació deguda només al físic, no sols laboralment, sinó en diversos àmbits de la vida de les dones, continua alimentant aquesta desigualtat de gènere contra la qual tant de temps portem lluitant. La mateixa que continua posant a les dones en major risc de desocupació⁹, pobresa i/o d'exclusió social.

Segons l'ONU en la seva resolució sobre "Salut mental i drets humans" de 2017, tota persona té dret a gaudir de salut mental i física.¹⁰

Així mateix, la Declaració Universal de Drets Humans (1948)¹¹, concretament l'article 2 diu: *"Tota persona té tots els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense cap distinció de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió política o de qualsevol altra índole, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició."* També, l'article 3 diu: *"Tot individu té dret a la vida, a la llibertat i a la seguretat de la seva*

persona." A més, l'article 23.1 diu: *"1. Tota persona té dret al treball, a la lliure elecció del seu treball, a condicions equitatives i satisfactòries de treball i a la protecció contra la desocupació."*

Observant aquestes declaracions pioneres sobre els drets de les persones que tenen per objectiu millorar la situació vital de la societat mundial, no sembla coherent continuar alimentant una cultura discriminatòria, que calcula el valor de les dones solament quant al seu aspecte. Davant aquesta situació, considero necessari reflexionar sobre el tipus d'estereotips de gènere que es continuen fomentant actualment davant les dones.

Malgrat el temps que portem lluitant per la igualtat de gènere en tots els àmbits, encara queda camí per recórrer per poder considerar això una realitat. Hem de continuar qüestionant les bases del patriarcat, el capitalisme i els rols que assumim al llarg de la nostra vida. Tot això per poder desfer-nos de les imposicions

⁹ Instituto Nacional de Estadística. (2023) *Tasa de paro según grupos de edad y niveles de educación. Brecha de género.* https://www.ine.es/ss/Satellite?L=es_ES&c=INESeccion_C&cid=1259925463174&p=%5C&pagename=ProductosYServicios%2FPYSLayout&param1=PYSDetalle&param3=1259924822888

¹⁰ Naciones Unidas. (2023) *Salud mental y derechos humanos. El ACNUDH y el derecho a la salud.* <https://www.ohchr.org/es/health/mental-health-and-human-rights>

¹¹ Naciones Unidas. (2023) *Paz, dignidad e igualdad en un planeta sano. La Declaración Universal de Derechos Humanos.* <https://www.un.org/es/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

asfixiants que encara són establertes i que continuen afavorint desigualtats socials, com en aquest cas, la desigualtat de gènere.

Podem utilitzar com a exemple aquestes declaracions i actuar diàriament a promoure d'una forma més persistent una ideologia no discriminatòria. Basada a valorar, en lloc del cos físic, les capacitats i aptituds per a complir amb el que es requereix en una feina. Fomentant una cultura on es prioritzi la salut mental, física

i emocional de la persona, independentment del físic, acceptant la varietat de cossos sense crear unes expectatives inassolibles i basades en teories superficials i discriminatòries. És important conrear uns valors basats en el respecte, la llibertat i la dignitat de la persona per a aconseguir una societat igualitària i justa.

Sara Pacini Babot

Drets Humans, Democràcia i Globalització
Universitat Oberta de Catalunya (UOC)

Referències bibliogràfiques:

1. Davis, A. [Angela], (1981). *Mujeres, raza y clase*. Edició 50 anys AKAL (2022).
2. Requena Aguilar, A. [Ana], (2023, 1 de Gener). *Una empresa que selecciona azafatas de vuelo exigió a las candidatas quedarse en ropa interior en un proceso de selección*. [eldiario.es.https://www.eldiario.es/sociedad/empresa-selecciona-azafatas-vuelo-exigio-candidatas-quedarse-ropa-interior-proceso-seleccion_1_9786342.html](https://www.eldiario.es/sociedad/empresa-selecciona-azafatas-vuelo-exigio-candidatas-quedarse-ropa-interior-proceso-seleccion_1_9786342.html)
3. (2018) “Así habló la actriz Itziar Castro sobre la 'gordofobia' en El Intermedio” La Sexta. “Mujer tenía que ser” Sandra Sabatés. https://www.lasexta.com/programas/el-intermedio/mujer-tenia-que-ser-sandra-sabates/asi-hablo-la-actriz-itziar-castro-sobre-la-gordofobia-en-el-intermedio-se-le-puso-una-etiqueta-a-algo-que-es-habitual-insultar_201808015b61f1ed0cf2fd7d9ddf09d4.html
4. Zafiropoulos, M. [Mélina] (2018). *Una joven denuncia amenazas de despido por "su aspecto físico" en el trabajo*. <https://www.20minutos.es/noticia/3285587/0/una-joven-denuncia-las-exigencias-sobre-su-aspecto-fisico-en-el-trabajo/>
5. Cinco días. EL PAÍS ECONOMÍA (2023) *Una joven, rechazada como camarera por tener “poco escote”. ¿Es legal?* https://cincodias.elpais.com/cincodias/2020/10/01/legal/1601529300_470005.html
6. Sociedad Española de Médicos Generales y Familia. (2018) *LOS TRASTORNOS DE LA CONDUCTA ALIMENTARIA SON LA TERCERA ENFERMEDAD CRÓNICA MÁS FRECUENTE ENTRE ADOLESCENTES*. <https://www.semg.es/index.php/noticias/item/326-noticia-20181130#:~:text=Aunque%20los%20trastornos%20de%20la,%20C3%25%20para%20los%20hombres>

7. Giraldo-O'Meara ,M.[Martha], Belloch, A. [Amparo]. El trastorno dismórfico corporal: Un problema infra-diagnosticado.(2017)*Revista de Psicopatología y Psicología Clínica*. vol. 22. 69 - 84 . <https://pdfs.semanticscholar.org/7d7f/71bda345c82536868e39484f25172cba22.pdf>
8. Institut Nacional d'Estadística. (2023) *Tasa de paro según grupos de edad y niveles de educación. Brecha de género*. https://www.ine.es/ss/Satellite?L=es_ES&c=INESeccion_C&cid=1259925463174&p=%5C&pagename=ProductosYServicios%2FPYSLayout&param1=PYSDetalle&param3=1259924822888
9. Naciones Unidas. (2023) *Salud mental y derechos humanos. El ACNUDH y el derecho a la salud*. <https://www.ohchr.org/es/health/mental-health-and-human-rights>
10. Naciones Unidas. (2023) *Paz, dignidad e igualdad en un planeta sano. La Declaración Universal de Derechos Humanos*. <https://www.un.org/es/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
11. Garrido Lora, ,M. [Manuel]. (2007) Estereotipos de género en la publicidad. La creatividad en la encrucijada sociológica. *Creatividad y Sociedad*. nº11. 53-71. <https://idus.us.es/bitstream/handle/11441/29053/Creatividad%20y%20Sociedad.%20Estereotipos%20de%20ge%cc%81nero%20en%20la%20publicidad.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
12. OXFAM Intermón. (2023) Ejemplos de desigualdad de género en el trabajo. https://blog.oxfamintermon.org/ejemplos-de-desigualdad-de-genero-en-el-trabajo/#Las_mujeres_lideran_el_desempleo_en_Espana
13. Moreno, Pestaña, J.L. [Jose Luis]. Informe sobre discriminación corporal en el trabajo. Comisiones Obreras de Andalucía. Gráficas Granada S.L. 2020, 3-35. <https://andalucia.ccoo.es/18e73d840d8fcf36d7fa4b3e51641c61000057.pdf>

14. Moreno Pestaña, J.L [José Luis], Bruquetas Callejo, C. [Carlos]. (2016) Sobre el capital erótico como capital cultural. *Revista Internacional de Sociología*. vol. 74. 1-16. <https://revintsociologia.revistas.csic.es/index.php/revintsociologia/article/view/638/717>

Publicat per:

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Igualtat
i Feminismes**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors.